

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17—4—24. Előfizetési ára egész évre 4— P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára.

Magyar nagypéntek.

Kétszáz esztendővel ezelőtt, április havának nyolcadik napján, az Ur Jézus Krisztus kinszenvedésének és halálának emlékünnepén, nagypénteken utolsót dobant egy magyar szív, akinél jobban senki nem szerette hazáját. A szerető nagy sziveknek örök tragédiája őrajta is bekövetkezett. Akit oly forrón szoritott keblére, kiátkozta, megtagadta, árulónak nyilvánította. Rodostóban, a Márvány-tenger partján csak a napfény ragyogása, a csillagok járása és a tenger roppant orgonája vigasztalták a magányos árva lelket, aki fölött különben beborult az ég, akinek számára elveszett minden remény és csak az örökkévaló igazság hite lobogott, mint égő fáklya gyászba borult fejedelmi alakja előtt.

Volt-e, van-e a magyar történelemben még egy egyéniség, aki annyit áldozott e nemzetért, mint Rákóczi Ferenc, a fejedelem. Mérhetetlen vagyon ura, előkelő hercegi hitves férje, Sárosnak örökös grófja, hatalmas befolyás és tekintély birtokosa, akinek semmi kívánni valója a nap alatt nem volt és nem lehetett, egy napon mégis parasztjainak segélykiáltására kardjához nyul az örökkévaló isteni igazság és emberi becsület nevében. Süket maradhatott volna, mint annyian sokan mások, de neki lelkiismerete volt, amely ott finomodott ki a kereszt tövében. A keresztrefeszített Ember lábainál értette meg a kereszt-hordozás nagy titkát és az életig menő önfeláldozás evangéliumi misztériumát. Mások elfordíthatták tekintetüket, de ő kinézett kastélya ablakából s látta a mérhetetlen testi és lelki nyomort, amelyet idegenek dulása és egy ugynevezett „keresztény” császár mérhetetlen mohósága és gyűlölete okozott a szegény, szerencsétlen földnépének.

Mily különös és felemelő látvány, hogy ő, a nagy urak nagy ura nem üvöltött együtt a farkasokkal s a jobbagység csontját rágó sakálokkal, hanem egyszerűen könyörületből és keresztény szeretetből oda áll az üldözöttek mellé, anélkül, hogy neki bármilyen sértődése lett volna, anélkül, hogy bármily személyes oka lett volna a fegyverfogásra. S mikor annyi áldozatos év után, amelyben a legjobbak hulltak el mellőle, vagy hagyták őt magára, ő maga kész volt mindenéről lemondani, vagyonáról, hiréről, tekintélyéről, csak hogy a legnagyobb értéket: a szabadságot megmentse, akkor valóban közel lépett az ő áldott Mesteréhez, a Keresztrefeszítetthez és méltónak találtatott arra, hogy imádságát és és mélyről jövő vallomástételét meghallgassa az, aki az ő „szívében megszületni valóban kegyes volt”.

Nemzeti hőseink között nincsen még egy, aki oly nagy mértékben élte volna át az evangéliumot, mint Rákóczi Ferenc. Nem szavakban és nem külső tettekben, hanem életének egész metafizikai meghatározottságában nyilvánult meg az isteni kegyelem, szentlélekkel való elteltség nagy élménye. Nagy vallásosságának egyik legnagyobb bizonyítéka az egyházaknak az a nagy megbecsülése, amelyhez foghatót alig találunk, különösen a katolikus táborban. Ki az a katolikus főúr, aki a protestáns vallásszabadságért, vagyis az egész nemzet lelki javáért annyit áldozott, mint ő? Hol az a katolikus államférfi, aki a saját hitének nagy és buzgó szeretete mellett, úgy tudta megbecsülni a protestánsokat, mint ő? Igen ám, csak hogy Rákóczi a Krisztus keresztjének tövében tanulta a szeretetet s Krisztus keresztjének sulya alatt az önfeláldozást, tehát szerette mindazokat, akik szintén ebben a keresztben, ebben az áldozatos halálban keresik

és találják üdvösségüket. Erről az állásponttól könnyű megszeretni az összes keresztényeket, csak erre az álláspontra eljutni — ehhez kell lelki nagyság és szentlélekkel való töltekezés.

Mélyről fakadó nagy hitének másik bizonyosságtétele az a két évtized, amelyen keresztül a számkivetés keserű kenyerét ette. Mindenki elhagyta őt, csak néhány hűséges barátja maradt mellette. S az örökkévaló Isten, akihez imádkozni és akivel hosszan beszélgetni soha meg nem szünt. Ez maradt utolsó napig a legnagyobb öröme. A lelkiismeret szabadsága ezért volt oly nagy érték előtte. Mert mit ér az élet, ha az ember az ő Urával, Istenével nem beszélhet. Bizonyára semmit, semmit, semmit. Voltak, akik megrótták e nagy szabadságszeretetért. Azok közül a lelkek közül voltak ezek, akik boldogok, ha az embert bilincsbe verve elszakíthatják az ő Teremtőjétől. De mi éppen azért szeretjük, bálványozzuk, mert megtartotta számunkra a szabadságot, hogy Istenünkkel szemben megállhatunk s lelkünket eléje önthetjük. Nélküle, Rákóczi nélkül, az evangéliumi vallásnak ma alig volna hitvallója szegény, sokat üldözött népünk soraiban.

Igy hát a vezérlő fejedelem nekünk szentünk marad, „sötét éjben fényes csillagunk“, aki felé fordítani fogjuk mindig tekintetünket, valahányszor veszélybe kerülünk és kétségbe vonják körülöttünk, hogy szabad-e szabadon, hitünk ősi szokásai szerint Isten elé járulnunk. Szentünk marad mindig, amíg lesznek e hazában olyanok, akik kételkednek abban, hogy a keresztény felekezetek papjai és hivei együttesen siethetnek az evangélium tüzének közös szítására és ápolására, úgy amint az Rákóczi idején történt. Mi hiszünk ebben és nem kételkedünk! S ezért meghajtjuk a zászlót a kassai sirbolt előtt, ahol a nagy fejedelem földi maradványai nyugosznak s halála évfordulóján, a magyar nagypénteken „emlékére lángolunk és sírva fakadunk!“ *Iván László.*

Bibliai naptár.

Jézus evangéliuma világosság, sötétben tapogatónak napfényes igazság. Erről szólnak az alábbi helyek:

- április 21—24. Máté ev. 28. rész 1—10,
- április 25—27. Ap. csel. 9. rész 1—18,
- április 28—május 1. János ev. 8. rész 12—20,
- május 2—4. János ev. 1. rész 1—14,
- május 5—8. János ev. 18. rész 28—40,
- május 9—11. Máté ev. 5. rész 14—16,
- május 12—15. Lukács ev. 11. rész 34—36,
- május 16—18. János I. lev. 1. rész 1—7.

Mária Magdolna

(Speyer Leonora verse)

Azt hiszem én, Mária Magdolna
Éppen ebédre tért be,
Üres keblén ezernyi ékszer
S tüzelt, sütött a térde.

Azt hiszem, ott Mária Magdolna
Megállt káprázó szemmel:
„Hol láttalak én valahol már?“
„Magdolna“ szólt az Ember.

Azt hiszem, ott Mária Magdolna
Leomlott csúszva térdre,
Elsírta minden bánatát, míg
Szivére szállt a béke.

Azt hiszem, csak Mária Magdolna,
Ki ott ebédre tért be,
Látta, hogy lesz kenyérből, borból,
Meváltó, boldog béke.

Azt hiszem, ez Mária Magdolna
Igaz históriája.
A szentkönyv másképp tudja tán,
de én
Én így emlékszem rája.

Angolból: Pálffy Márton.

Hitvirág gyűjteményemből.

Teljes bizalommal lenni az örökkévaló Teremtő
[Urísten iránt:
Fenséges bölcsesség, termékeny okosság!

„Az Ur Illésként elviszi mind, kiket nagyon sujt
[és szeret!“
Magatok által fénytől elzárt lelkü embertestvéreim,
vajha Ti szemeitek is megnyílnának emberfölöttien
[tisza szépségek befogadására!

Az élet millió ablaku párkányán könnyököl,
Ki merit a Könyvek-Könyve szelleméből.
Ezer megoldott titok, boldogság-gyöngyök lépten-
[nyomon,
Csak tudnod kell, hol keresd: hittiszta igaz uton!

Kint vagy bent, természetben vagy uccán sétálsz,
Szimbólumokkal beszél minden hozzád!
Keresd és értsd meg e nagyitku üzeneteket . . .
Életben erőt, halálban új életet nyerhetsz,
Ha lelked erős: gazdagon megtelt
Átvett üzenetek égi fényével . . .

Nem azért teremtettünk, hogy a világban csupán
gyönyörködjünk, hanem hogy világmű építésében
Istennek munkatársai is legyünk. Ezt átérezve, az
alkotás és igazi munka szépségének felismeréséhez
jutunk: Megtanulunk valódi örömök igazgyöngyeit
gyűjtve igazán gazdagok lenni!

Gálfalvy Zoltán.

Magyar böjt.

Nagyon időszerű a gondolat, hogy a magyar böjt kérdésével foglalkozzunk. Magyar föld, azon magyar virág és erdő; magyar ugar és buzavetés, magyar gondolat, szív és dal; lélek és akarat, imádság és zsoltár; kereszt és szabadság, kultúra és nyomor; ország és fájdalom: mindezekből van, ami csak a miénk. De böjt van-e magyar? És milyen a magyar böjt, ha van?! Nem külső szokást, beidegződött léleknélküli formaságokat keresek én a magyar böjtben. Mert a böjt a lélek zsolozsmája, a halál árnyékában az élet tisztán csengő zsoltára. Lemondás a böjt és megtalálás, alázatosság és visszavonhatatlan elhatározás. Lemondás a sátán szőlőjében való bűnös szüretelésről s megtalálása Krisztus örökzöld vetésének. Alázatosság az Isten elgondolásaival szemben és visszavonhatatlan elhatározás az evangélium ugarának odaadó művelésére. A böjt nem egy-két napi éhezés-koplalás újabb lakomák terített asztala előtt, hanem örökéhezés az üdvösség krisztusi mezőire. Nem a test sanyargatása, hanem a lélek képességeinek legfelsőbb iskolája. Nem bizonyos ételekről való időleges lemondás, hanem örök tiltakozás és soha föl nem adott harc a lélek gombatelepei penészes kenyérdarabjai s a bűnök konyháján kotyvasztott mámorító italai ellen. A böjt az élet hatalmas erőfeszítése, mellyel kiszakítja kezét a halál kezéből s a nagy pazarlásban még megmaradt erővel fölveszi keresztjét és elindul a Megváltóját keresni. A böjt beismerése könnyelmű tévelygéseinknek és szerelemre ébredés a krisztusi események iránt.

Kétségtelen tehát, hogy a magyar böjt sem lehet naptári időszak, vagy fényes ceremónia, hanem öntudatos magyar visszafordulás a romlásból a gyógyulás felé, a pazarlásból az erőgyűjtés felé, a duhaj pogányságból az Istenben bizó kereszténység felé. Menekülés a magyar böjt az idegen lélek penészes pincéiben sápadtan nőtt hazug gondolatok veszedelmei elől a magyar élet napfényes rónáján termett piros, magyar pipacsok felé. A magyar böjt holtig tartó harc a magyar földön minden ellen, ami itt ellensége annak, ami magyar. A magyar böjt öntudatos erő és hősies akarat, a magyar lélek tüzes ekéjének kemény ugartörése és e soha föl nem adott szántás pacsirta dala a magyar élet töredelmes, buzgó imája.

Van-e hát magyar böjt? Mert jaj nekünk, ha már nem volna böjtünk. Hiszen a nemzet, mely a farsangok tobzódásait megenni nem akarja, lemondott a saját jövőjéről. A faj, amelynek vére a népek tengeréből nem csörgedez vissza önszive kicsinyke medrébe, elmerül a történelem sodró hullámaiban. S az eszme, mely mindig csak idegen madarak szárnyalásán ujjong, elfelejti lassan, hogy egykor ő is röpi tudott. Egy nemzet töredelmes magába szállásának meghatóan szép példáját találjuk az ő testamentumban. Ebből a szempontból a Biblia első fele valóságos hős költemény, mely a kereszténység virág korában is érdemes

a felemlegetésre. Azt látjuk itt, hogy egy nemzet életében a vallás és a fajiság érzése egybeolvad. Pedig vannak itt is felekezetek. A magasabb rendűség fellegvárából a farizeusok tetszésük szerint használják ki a népet. Az irástudók csoportjai, a szadduceusok osztálya egyaránt állják a harcot a felekezeti törekvésekben. Amikor azonban kívülről jövő veszély a nemzet romlására tört, egyszerre leomlott minden belső korlát: kezdődött a nemzeti böjt. Könnyesre imádkozták egymás ellen vívott harcaikat. A vallás odaállott a hit és az imádság hozzáférhetetlen erővel a megsebzett lélek hősi fájdalmi mellé, fölvette a keresztnek súlyosabbik végét, ellepte a lelkek mélységes birodalmát, alátemette a föl-fölcsapó erőket s irgalmas parancsára elcsendesült a háborgó tenger. A böjt töredelmes áhitatában visszaült trónjára a felekezeteket összefogó száműzött királyfi: a nemzet öntudatának hatalmas érzése. Ehhez a jövődöt biztosító őserőhöz való állandó visszatérés: ez volt a nemzeti böjt!!

És most újra kérdezem: van-e magyar böjt?! Minden vizályt, felekezeti és osztályharcot legyőző s a veszélyekkel szemben minden kis magyar energiát egységbefogó, öntudatra eszmélése van-e a magyarnak?! Nem ezeréves multunk nagy temetéseire való gyászos emlékezőseket, nem letűnt hősi lendületeinken ujjongó ünnepeket idézek. Mert a magyar böjt nem lehet gyászos emlékezés és nem lehet országra szóló diszes felvonulás, híres szónokok kijelentéseire való hangos tetszésnyilvánítás. A magyar böjtnek fenségesebbnek és öntudatosabbnak kell lennie, olyanak, mint a honfoglaló vezéreknek volt a pusztaszeri vérszerződés. Mélynek, mint az Isten szándékai és töredelmesnek, mint a bűneit sirató imádság könnyei. Cél és küldetés nélkül nem teremtett az Isten semmit. Az Ő elgondolásaiban fenséges szerepe van a kis mezei virágnak, a parányi porszemnek és a hegyek ormain az elemek erővel viaskodó sasfészeknek is. De a saját erővel, hivatásának szépségeivel leszámoló öntudatos, töredelmes magabaszállás nélkül eltűnik a földről még a Nérók hatalma, a Nagy Sándorok roppant birodalma is és a Napoleonok lendületes pályafutása beletorkollik az összeroppanás emésztő mélységeibe. A vaksors színes léggömbjének nem teremthette Isten a magyart. Elgondolása kellett, hogy legyen mi felőlünk is. Valamit akart mi velünk is. De jaj nekünk, ha az Isten elgondolásait egyszer meg nem értenők! Akarjuk tehát, hogy legyen magyar böjt! Akarjuk, hogy a magyar rögök fölött ég felé emelkedő templomok áhitatába betérjen egyszer a magyar lélek buzgó imája, hogy a dogmák és felekezeti elgondolások kis vizei a magyar földön mind beletorkoljanak a magyar vér piros tengerébe és a hanykodó hullámok morajlásából csendüljön ki végre az Isten gondolata. Akarjuk tehát, hogy bűneinek ezeréves sulya alatt összeroskadjunk mindnyájan megmaradt magyarok, hogy lent a mélyen töredelmes böjtben találkozzunk újra, hogy könnyes imádságainkban kereszténységünk fogjon kezet végre nemzetünk rettentő harcaival és Krisztus

utján szent erőbe dobbanjon össze minden, ami a földön magyar.

Keresztény mivoltunk senkinek sem áll utjában ma. Történelmi és földrajzi helyzetünk nyugalmas biztosit templomainknak, de annál több megpróbáltatást szerez nemzetünknek. Az emberi szív azonban nemcsak imádkozni, hanem élni is akar és tudni akarja, hogy a mindenható Isten mit gondol felőle, mi a szándéka vele! S a magyar vér piros oltárának is van egy kérdése, amelyre feleletet vár imádságaiban az Istentől. Miért engedte a Mindenható, hogy a népek tengerében a felszínre bukkanjon egy maroknyi nép s a maroknyi nép miért lett éppen a magyar?! Miért vezérelte ide a minden idők leglütökösabb pontjára? Miért engedte, hogy ezer éven át Krisztus eszméjért csatatérre áldozzuk hegyeinket és acélos buzát termő rónáinkat, ha senkinek sem fáj most, hogy a velünk üzött megalázó játék Krisztusnak új Nagypénteket jelent? És ezer éven keresztül, miért volt szüksége az evangéliumi gondolatnak a Duna medencéjében a magyarra, ha most ezer esztendő után már Krisztus keresztje sem lehetne megváltás nekünk?!

Bizony a magyar lélek bőjtje roppant fájdalom. Emelkedni akar benne az evangéliumi eszmény felé, de imádságaiba beletér a rögök sóhajtása. Kezét összekulcsolva emeli a népek közös Atyjához, de lábai belegyökereztek a magyar föld véres talajába. Mosoly csillog az egyik szemén, mellyel az Istent keresi, a másik szemében könny ragyog, mert a magyar földet is szereti. Szent fájdalom ez, melyre az Evangéliumon kívül nincs másutt enyhülés. Messze keleten a tavaszi szélben üzenni kezd az üdvösség nekünk. Üzenetében fölesendül a soha el nem muló krisztusi beszéd: Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják és boldogok az alázatosak, mert ők örökség szerint birják a földet. A galileai domboldal édes illatárja belevegyül a napfényben a magyar erdők szomorú zugásába. Hallgatom a hegyek suttogásának áldott összezsengését. A magyar bőjt megváltó muzsikája ez. Lelkünk szárnyalásával szüntelenül keresni az Istent s öntudatos alázatossággal mégis odagyökerezni a tépett magyar földhöz... Zengj oh! zengj az Isten parancshangján üdvözítő zoltár s ébreszgesd a nagy farsangi tivornyákban elszenderült szegény kis magyar életet.

Pethő István.

HŐSÖK, EMBEREK.

Smith Jeremiás

1870–1935

Március 13-án szomorú hír szállt a világ négy tája felé, amely bizonyára bennünket magyarokat és közelebbről magyar unitáriusokat érintett legfájdalmasabban: Magyarország egykori népszövetségi főbiztosa, a magyar pénzügyek újjáteremtője: Smith Jeremiás hatvanöt

éves korában meghalt. Azok közé tartozott, akiket nem csak hivatali tekintélyük és megbízatásaik nagysága emel embertársaik fölé, hanem elsősorban saját egyéni értékük és belső lelki szépségük és tisztaságuk. Az ilyen embernek távoztása kétszeres gyász és kétszeres fájdalom. Tekintélyes bostoni ügyvéd volt, ujangliai puritán, vagyis annak a gyönyörű emberfajtának egyik példánya, amely mindent, még a pénzt is a magasabb lelkiesség szempontjaiból nézi s akinek még a leghétköznapibb munkája is égő áldozat és tisztán szálló imádság az emberiség üdvéért és előrehaladásáért. Igazi unitárius lélek volt, aki öntudatosan valósította meg az unitárius evangéliumot: a szeretetből fakadó jócselekedeteket. Tekintélyét mint a nagy amerikai vasutársaságok ügyésze szerezte meg s ebben a minőségben kitűnő hirnek örvendett. A háborút kapitányi rangban szolgálta végig, amelynek befejezése után az amerikai béke delegáció pénzügyi szakértője lett. Amikor a Népszövetség 1924-ben a magyar pénzügyek talpraállítását határozta el, a nagy munkával Smith Jeremiást bizta meg, aki még abban az évben Budapestre költözött s itt maradt egészen 1926-ig. Ez volt az első eset, hogy egy amerikai unitárius, nem csak a magyar unitárius egyház, hanem az egész magyar nemzet életében döntő hatást gyakorolhatott. Az itt töltött éveiről ne beszéljünk mi, hanem beszéljen a magyar újságírás legtekintélyesebb szerve. A Pester Lloyd március 14-én megjelent száma ezt írja:

„A szófukar, szikár ujangliai, akiknek sűrű szemöldöke alatt mély kék szemek ültek, megnyerte magának mindazok tiszteletét, akik vele érintkezésbe jutottak. De nem csupán ezt. Nem csak széleskörű ismeretei, biztos és gyors ítélete miatt értékelték őt, hanem megszerették szép és igazán emberi tulajdonságai miatt is. Ritka jószágú és egyszerűségű ember volt Smith Jeremiás, egy megtisztult és kifinomodott puritán, akinek Budapestről való távoztását a köztünk töltött rövid évek után, minden ismerőse szomorú érzésekkel szemlélte. Fáradozásai a magyar pénz újjáteremtése körül, az államháztartás rendbehozatala, a magyar hitel visszaállítása a világpiacon, egész pénzügypolitikai tevékenysége és kristálytiszta egyéniségének sokszor egészen megfoghatatlan, szuggesztív befolyása: mindezek a háboru utáni Magyarországnak egészen különleges fejezetét alkotják. Ugy távozott el, mint az ország hűséges barátja, amelynek még később is, mint a népszövetség pénzügyi bizottságának tagja, értékes szolgálatokat tett. Egy fillért sem vett

fel a számára megszabott tiszteletdíjből, az egész összeg kívánsága szerint alapítvánnyá változott, amelynek kamatai magyar mérnökök amerikai kiképzésre fordítottak. Ezzel a nemes mozdulattal hagyta el Magyarországot. E ritka barátunk emlékét hűen megőrizzük szívünkben.

Igy irnak Smith Jeremiásról, akik megismerhették őt és szívükbe zárhatták nemes, szép egyéniségének emlékét. Áldja meg az Isten őt haló poraiban is és adjon szegény hazánkunk sok ilyen barátot és az unitárius evangéliumnak sok ilyen követőt!

Iván László

KRÓNKA.

Kelemen Béla

ujonnan választott budapesti vagyongazdálkodó gondnok programja

Megnyitó beszéd március 22-én tartott kebli tanácsülésen.

Tisztelendő Kebli Tanács! Teljes tudatában annak, hogy a fényes multu budapesti egyházközség egyik gondnoki tisztségét a hivesek bizalma alapján elnyerni igen nagy megtiszteltetést jelent, őszintén be kell vallanom, hogy a tisztség elnyerését ennek dacára nemcsak nem kerestem, de az elől ki akartam térni, aminek az illetékes tényezők előtt — még a választás előtt kifejezést is adtam. Mert nagyfokú elfoglaltságomat figyelmen kívül is hagyva miként a multban, úgy a jövőben is az egyházközségnek közkatona, kívántam volna maradni. Ha eme szándékom ellenére is a megnyilvánult s mindenestre nagyon megtisztelő és előlegezett bizalom alapján a vagyongazdálkodó gondnoki tisztséget is elfogadtam, tettem ezt azért, mert véleményem szerint az egyházközséghez való tartozás nemcsak nagyértékű jogok forrása, hanem abból a szent viszonyból, amely az egyház és hivesek között fennáll, a hivesekre köteleességek is hárulnak, — s legyenek azok könnyebb vagy súlyosabb keresztetek vállainkon, azok teljesítése elől sem nekem, sem pedig másoknak kitérni nem lehet, nem szabad. A gondnoki tisztség vállalását tehát, a most elmondottak figyelembe vételével — megtisztelő volta mellett is — főleg kötelesség teljesítésnek, egyházam iránti szent szolgálatnak tekintem. Hogy a megbízást vállaljam, arra kötelezett továbbá a marosvásárhelyi papiházból hozott vallásosságom, egyházszeretetem és a „törvényes esperestől” örökölt törvénytiszteletem is.

Nem titkolhatom azonban, hogy némi aggodalom üli meg lelkemet, ha arra gondolok, hogy a multban ezt a tisztséget egyházunk nagynevű, kiválóságai töltötték be. S ha közvetlen elődömrre, dr. Tóth György gondnokra valamint az ő lelki és szellemi nagyságára, akaraterejére, munkakedvére, munkabíráására, egyházunk érdekében kifejtett, felbecsülhetetlen értékű munkájára gondolok, kétség szállja meg lelkemet,

hogy vajjon a reám háruló feladatokat, minden igyekezetem dacára, a fölem elvárt módon, csekély képességeimmel miképpen fogom megoldani. És itt a jó Isten után mély tisztelettel a Kebli Tanács tagjaihoz azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok, hogy az egyházközségünk érdekében kifejtendő munkásságomban engem támogatni sziveskedjenek. Kérem Önöket, hogy minden egyes kérdésben nézetüket teljes őszinteséggel nyilvánítsák. Kérem javaslataimat szigorú bírálat alá venni, ténykedéseim felett szigorú kritikát gyakorolni. Mert a kritikáért, ha annak forrása a jóindulat és az igazságot kereső lélekből fakad s ha annak célja az egyházközség érdekeinek minél odaadóbb módon való szolgálata, csak hála és köszönet járhat, még annak a részéről is, akinek eljárása kritika alá vétetik.

Feladatomban tekintem az egyházközség érdekeinek minél hathatósabb, eredményesebb szolgálatát. Munkámban csak egy cél vezet: egyházközségünk érdeke. E cél érdekében mindent megtenni még akkor is kötelességemnek fogom tekinteni, ha talán az egyesek tetszését nem is nyeri meg. Szolgálni kívánom az egyesek érdekeit is, de csak akkor és annyiban, amikor és amennyiben azok az egyház érdekeit nem sértik, vagy azzal nem ellenkeznek. Teszem ezt annál is inkább, mert meggyőződésem szerint egyesek jogos érdekei az egyetemes egyházi érdekekkel szembe nem kerülhetnek, mert azokkal vagy összeesnek, vagy pedig párhuzamosan érvényesülhetnek.

Kötelességemnek tartom ezuttal nagybecsű figyelmüket — egyetemes egyházi szempontból a következőkre telhívni:

Az erdélyi hittestvérekkel egyek vagyunk lélekben és hitben s szervezeti egységünket feltétlenül fenn kívánjuk tartani. Erdélyi testvéreink egy borzasztó elnyomatás sulyos, mondhatni évszázadok óta a legsúlyosabb megpróbáltatások éveit élék. Minden gondolatunkban, még álmainkban is velük együtt vagyunk, szenvedéseiket mi magunk is átéljük. Szegénységünkben is segítő kezünket, hol adakozva, hol imára kulesolva feléjük nyújtjuk. Mit hoz a jövő részükre és részükre... nem tudhatjuk. Reményeinket azonban fel nem adjuk.

A hatalmas tölgyről leszakított, elsodort ág, a csonka országi unitárius egyház itt még csak úgy szólván hajszálgyökereit eregeti a magyar földre s bármennyire is szeretné szívét, lelkét, kenyerének felét is odaadni az édes anyának, azt a mai sulyos, szorongatott helyzetéből kiszabadítani egymaga nem képes. Kérdés tehát, hogy bátorító szavunk, imádságunk és csekély anyagi támogatásunkon kívül mégis mit tehetünk és mit kell tennünk? Feladatunk csak egy lehet: ha meg van, azt tovább kell erősíteni, fejleszteni, ha nincs meg, *ugy meg kell teremteni itt e csonka hazában az ősi, erdélyi, áldozatos unitárius szellemet.* Nem az a fő kérdés, hogy hányan vagyunk unitáriusok, hanem az, hogy az a kevés vallásosságban, hitűségben, kötelességteljesítésben bent az egyházban, a munkahelyen és

országos viszonylatban mit ér. Van-e bennünk áldozatkészség, van-e bennünk unitárius öntudat. Ha tehát mint unitáriusok élni akarunk, arra kell törekednünk, hogy ezek a tulajdonságok mindnyájunkban minél nagyobb, a lehető legnagyobb mértékben meglegyenek. Hogy mit hoz a jövő, nem tudhatjuk. De egyet teljes bizonyossággal mindnyájunknak tudni kell, hogy Istentől elrendelt kötelességünk *Dávid Ferenc vallását, a tiszta és krisztusi unitárius vallást szent örökségként, szeplőtlen tisztaságában megőrizni és azt az őshöz méltó utódokban késő századokra átmenteni* nekünk, magyarországi unitáriusoknak elmulaszthatatlan kötelességünk.

„A hit Isten ajándéka.“ Mások hitét, vallásos, meggyőzését tiszteletben tartom, mert csak így kívánhatom, hogy az enyémet mások is tiszteljék. De ez nem azt jelenti, hogy vegetáló, csodaváró unitáriusok legyünk. *A cselekvő vallásszáznak, a cselekvő unitáriuságnak vagyok a hive.* Éppen ezért harcot hirdetek. Harcot, de nem a mások hite, vallásos meggyőződése ellen. Harcot önmagam... önmagunk ellen. Harcot a nemtörődömség, templomba nem járás, az egyházi kötelességek nem teljesítése ellen. Harcot hirdetek a hithűség, buzgó-áldozatkész, öntudatos, tiszta erkölcsös unitárius élet mellett, bent a lélekben, a szívben, a családban, a közéletben. Harcot hirdetek az unitárius hit bátor, büszke megvallásáért mindég és mindenhol. Tehát nem csak akkor, ha annak hasznát veszem, de akkor is, ha az szenvedést, esetleg hátrányt jelent számomra. Aktivitást hirdetek az egyházi életben. Mindenki tegye meg azt, amire Isten lelkiekben és anyagiakban is neki tehetséget és módot adott s ne várja senki, hogy mások cselekedjenek helyette.

És még egy aktuális kérdéstről: az öregek és ifjak, ha jobban tetszik az apák és fiúk kérdéséről. Az ifjuságnak őszinte barátja vagyok és az is maradok. A lehetőség határain belül, mint a multban, úgy a jövőben is érettük mindent megtenni kötelességemnek fogom tartani. Az ifjuság, a mint azt nemrégén egyik miniszter mondotta: „igen kellemes állapot.“ Sajnos életkoromnál fogva nem lehetek ebben a kellemes állapotban. De még öregnek sem tartom magam. Így mint középutas, ebben a kérdésben is az igazságot valahol a középben keresem. Nem szabad a fiukat és apákat egymással szembe állítani. Egy-egy mellett van a helyük, kezük-kézben fogva. *Tény az, hogy az ifjuság helyzete orvoslásra szorul.* De sajnos nem csak az unitárius ifjaink vannak ebben a helyzetben s így magunkban a kérdést teljes megnyugvásra megoldani módunkban nem áll. A kérdés megoldása nem az akaraton, vagy a nemtörődömségen múlik, mintahogyan ezt némelyek gondolják. Mert ha csak ettől függene, egyházunkban ez a kérdés már rég megoldást nyert volna. Ez nem azt jelenti azonban, hogy a kérdéssel nem kell foglalkoznunk. Igen is kell, de nem egymás lekicsinylésével, hanem szeretettel, jóakarattal és bizalommal. Én úgy érzem, hogy vezető embereinket ebben a kérdésben mulasztással, nemtörődömséggel nem vádolhatjuk.

Ami nem sikerült, az nem rajtuk mulott, annak oka a lehetetlenség volt. Éppen ezért a magam részéről nem helyeselhetem azt a hangot, amelyet egyik ifjunk az Unitárius Értesítő legutóbbi számában megjelent cikkében használt. Nem ez a hang és nem ez az út, amellyel és amellyen járnunk kell. Ezek előbbre nem visznek.

Bocsánatot kérek, hogy ezekkel a kérdésekkel talán a kelleténél hosszasan foglalkoztam, s talán vagyongazdálkodási gondnoki tisztemnél fogva ezt mellőznöm is kellett volna. De ezek a gondolatok kikívánczoltak belőlem. Véleményem szerint az egyházi életben ezek a főkérdések, a vagyongazdálkodás csak eszköz, amelynek igénybe vételével igyekezünk a vallási élet terén kitűzött céljainkat elérni, megvalósítani. Szükségesnek véltem tehát, a fenti kérdésekben elgondolásaimat hittestvéreimmel megismertetni.

A vagyongazdálkodási gondnok kötelességeit előírják az egyházi törvény vonatkozó szakaszai és azokat szabatosan meghatározza a letett eskü is. Eskümhöz hiven szolgálni kinánom egyházamat.

Legyen szabad szíves figyelmüket felhívnom arra, hogy a mai súlyos gazdasági és pénzügyi, s még talán változott politikai viszonyok között is a jövőben nem számíthatunk az állam és a székesfőváros olyan mérvű anyagi támogatására, mint amilyenben az elmúlt években részesült egyházunk. *Igy hát anyagiakban is főleg csak a magunk erejére leszünk utalva.* Tehát a lehetőség határain belül fokoznunk kell bevételeinket, itt első sorban a kivetett adók behajtására gondolok, mert a másik jövedelmi forrásunknál, a házbéreknel inkább csökkenésre, mint emelkedésre lehet számítanunk. A kiadásokat pedig a bevételekkel kell összehangzásba hozni. Deficit költségvetéssel éveken keresztül gazdálkodni nem lehet, nem szabad. A lehetőségekkel mindég számolni kell. Tervezgetnünk kell, de anyagi kérdésekkel összefüggő terveink tényleges megvalósításához csak akkor fogjunk, ha arra pénzügyi fedezet teljes egészében már rendelkezésünkre áll, vagy biztosítva van. Erőinket az anyagiakat is beleértve nem kívánt módon, ne forgácsoljuk szét. Minden részletkérdés tervezésénél, megvalósításánál figyelemmel kell lennünk arra, hogy azok az egyetemes egyházi érdeket szolgálják-e és ha igen, milyen mértékben.

Megfontolt, tehát nem ötletszerű, hanem tervszerű és előrelátó gazdálkodásnak vagyok a hive, mert nemcsak a mának élünk, hanem a jövőnek is munkásai vagyunk és cselekedeteinkért a jövő előmunkálása szempontjából is felelősséggel tartozunk.

Amint azt az eddigi vizsgálódásaim alapján is megállapíthattam, egyházunk anyagi helyzete nem rózsás, de nem is kétségbeejtő. Azonban takarékos gazdálkodásra van szükség.

Remélem, hogy a jó Isten és a kebli tanács támogatásával sikerül a reánk háruló feladatokat megoldani. Bizom abban, hogy a bibliai olajkorsó, az ősi unitárius áldozatkészség soha ki nem apad, és életet adó forrása áldásos jótékonykodását a jövőben is gyakorolni fogja egyházunkban.

AZ UNITÁRIUS CSALÁD. Csathó Miklós és Török Etelka unitárius házasságából január 21-én kisleány született, aki a keresztségben Anna, Erzsébet, Zsuzsanna nevet kapta. Isten áldása legyen az unitárius családon!

Husvéti istentiszteletek a fővárosban a) Koháry utcai templomunkban ápr. 21.-én d. e. 11 órakor prédikál Jozan Miklós, urvacsorát oszt Barabás István; ápr. 22.-én d. e. 11 órakor prédikál és urvacsorát oszt Barabás István. b) Rákos-utcai templomunkban ápr. 21.-én d. e. 10 órakor prédikál dr. Csiki Gábor, urvacsorát oszt Darkó Béla; ápr. 22.-én d. e. 10 órakor prédikál és urvacsorát oszt Erdő János. c) Máv. telepi imaházban ápr. 22.-én d. u. 4 órakor istentisztelet.

Husvéti istentiszteletek a Pestkörnyéken: a) Pestszentlőrinc-leányegyházban ápr. 21.-én d. e. 11 órakor prédikál és urvacsorát oszt Pethő István. (Állami telep kulturház.) b) Csepelen ápr. 22.-én d. e. 11 órakor prédikál és urvacsorát oszt Darkó Béla (Templom-téri polg. iskola.) c) Kispesten ápr. 22.-én d. u. 4 órakor prédikál és urvacsorát oszt Darkó Béla (Wekerletelep II. sz. elemi isk.) d) Pestszentkeresztben ápr. 21.-én d. u. 4 órakor prédikál és urvacsorát oszt Erdő János. (Erzsébet utcai elemi isk.)

A budapesti unitárius egyházközség márciusi kebli tanácsülésén tartotta Kelemen Béla vagyongazdálkodó gondnok székfoglaló beszédét. A kebli tanács figyelemmel hallgatta a gondolatokban gazdag megnyitót, amit lapunk más helyén közlünk. Örömmel és köszönettel vette Ágoston József kebli tanácsos ajánlatát, amely szerint Pethő István lelkész „Unitárius kereszténység” című füzetét saját költségén kinyomatja és 30 f-es árban terjeszti a hivek között a pestszentlőrinci templom javára. Egy sok gyermekkel bíró, szerény jövedelemmel, de érző lélekkel megáldott hívünk adja nekünk ezt a ajándékot. Az ő példája nagyon követésre méltó. Ne legyen olyan unitárius, a ki nem veszi meg legalább egy példányban. A füzet már meg is jelent. Szabó Dénes kebli tanácsos emlékezett meg arról a tényről, hogy templomaink a rendes vasárnapokra nem eléggé látogatottak. Javaslatok hangzottak el, erre vonatkozólag, talán sok is, de a végső eredmény az volt, hogy a ki tisztséget visel az egyháznál, már példaadásért is járjon a templomba. Szivleljék meg ezt a felhívást olvasóink is, hiszen, ha havonként egyszer mindenki eljönne, már templomaink zsúfolásig megtelnének hívő lelkekkel. Az evangelium levegője testet-lelket épít, gyógyít és frissít, még pedig a legtöbb esetben külön módon, mint a tulhajtott sport, vagy a fanatikusan hajszott hétvégi kirándulás.

Az adókvetítő bizottság hosszas megfontolás és a körülmények figyelembe vételével kivetette az adót, már jórészt meg is kapták a hivek és egy részük a napokban kapja meg. Akik megkapták, azok közül voltak egyesek, akik nehézményezték az adó felemelését. Pedig igaz szeretettel, de egyben mégis határozottan állítjuk, hogy

nincs igazuk. A régi időben a ház lakbéréi magasabbak voltak, az egyházi élet szükségletei pedig kisebbek. Ma megfordult a helyzet. Kevés a ház bevétele s a sokféle kötelesség, nagy terhet ró az egyházra. Ma az egyház a mostani időkhöz alkalmazkodva nagyobb terhet kell, hogy magára vállaljon s így kénytelen a hivekhez fordulni. Ezért kérjük hiveinket, hogy szeressék az egyházi adó és különböző pénzadománygyűjtéseket. Minden fillér odajut, ahova adjuk s ott takarékosan kezelik. Sokan fizetés nélkül dolgoznak és van aki egész napon munkásságát az egyháznak adja a legszerényebb tiszteletdíjért. Ezért kérjük hiveinket az áldozatkész adózásra és adományozásra; mert csak így tudjuk fenntartani egyházunkat, intézményeinket s az unitárius vallásközösséget, ha összefogott hittel, szeretettel, áldozattal megjelenésünkkel, munkával és áldozattal melléje állunk.

Az 1934. évi zárszámadást is tárgyalta a márciusi kebli tanács. A múlt év bevételei:

1933 évről áthozat	— — — — —	48 P. 73 f.
egyházi adóból	— — — — —	11532 „ 58 „
perselyadományok	— — — — —	488 „ 58 „
fővárosi segély	— — — — —	2475 „ — „
fenntartási alapból	— — — — —	2000 „ — „
Unitárius Értesítő előfizetési díja	— — — — —	1788 „ 79 „
templom ház házbérei	— — — — —	43043 „ 95 „
alapítványi ház házbérei	— — — — —	12984 „ 95 „
Batthányi Ilona grófnő örök alapítvány	— — — — —	1982 „ 61 „
Batthányi Ilona grófnő alapítvány	— — — — —	3386 „ 36 „
Unitárius Értesítő füzetekre	— — — — —	500 „ 86 „
tatarozási kölcsön	— — — — —	14000 „ — „
fenntartási alapból	— — — — —	6100 „ — „
különböző bevételek	— — — — —	6972 „ 36 „
Igazgató tanácstól	— — — — —	500 „ — „
összesen:	— — — — —	107794 P. 77 f.
átfutó kezelésben	— — — — —	45303 „ 59 „
együtt:	— — — — —	153098 P. 36 f.

Kiadások:

személyi kiadások	— — — — —	16632 P. 48 f.
dologi kiadások	— — — — —	4211 „ 41 „
alapok adományok	— — — — —	1554 „ 58 „
templomház kiadásai	— — — — —	56489 „ 44 „
alapítványi ház kiadásai	— — — — —	13234 „ 95 „
Batthányi Ilona grófnő örök alapítvány	— — — — —	1982 „ 61 „
Batthányi Ilona grófnő alapítvány	— — — — —	3386 „ 36 „
Unitárius Értesítő	— — — — —	1778 „ 79 „
Unitárius Értesítő fizetésre	— — — — —	500 „ 86 „
postatakarékpénztár	— — — — —	76 „ 63 „
egyházi pénztárban 1934. december 31.-én	— — — — —	1591 „ 34 „
különböző térítmények	— — — — —	6355 „ 52 „
összesen:	— — — — —	107794 P. 77 f.
átfutó kiadások	— — — — —	45303 P. 59 f.
együtt	— — — — —	153098 P. 36 f.

A konfirmációi előkészítés husvétot követő vasárnap kezdődik, délben 12 órakor a Koháry-utcai templomban. S tart ettől kezdve egészen május 30-ig, amikor a konfirmálást a Koháry-utcai templomban Barabás István lelkész fogja végezni. A konfirmálásra kerülő ifjak jelentkezzenek Barabás István lelkésznel bármely vasárnap 12—1 óráig. A konfirmációt megelőző kikérdezés május 29 én d. u. 4 órakor a templomban. Tudni

kell Ferencz József: Unitárius kátéját. Ára 1 pengő. Kapható az iratmissziónál vagy a lelkészi hivatalban.

Cserkészavató ünnepély volt április hó 7-én Koháry-utcai templomunkban. A János Zs. cserkészcsapat új cserkészei az öregebbek kíséretében zászlóik alatt vonultak fel erre a ritkán látott szép alkalomra. Az istentiszteleten az ünnepi beszédet *Barabás István* lelkész mondta könnyekig ható, megrendítő szavakban emlékezvén meg a magyar ifjuság legnagyobb eszményéről: II. Rákóczi Ferencről. Istentisztelet után *Pethő István*, a csapat lelkész-parancsnoka tartotta meg avató-beszédét s kivette az ujonnan avatottaktól a cserkészfogadalmat. Az ünnepély végén *Barabás István* lelkész áldotta meg a csapatot s annak munkásságát.

Missziós kirándulás. A János Zsigmond cserkészcsapat a két husvétii ünnepen missziós kirándulást tesz Hódmezővásárhelyre és Szegedre. Ez alkalommal a vásárhelyi unitárius testvérek körében cserkészünnepélyt is tartanak a mi dérek és vállalkozó szellemű cserkészeink. Ez lesz a budapesti ifjuság első próbálkozása, amellyel a vidék életébe kíván bekapcsolódni. Adja Isten, hogy jó sikerrel járjon s az első lépést a többi is kövesse.

Vallásos-művészeti estély. A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület f. évi május 4-én, szombaton este 7 órai kezdettel a Misszió Ház rákos-utcai templomában, ismert fővárosi művészek fellépésével, vallásos-művészeti estélyt rendez, melyre ezuton is meghívja az egyesület barátait és mindazokat, akik a vallásos művészet iránt érdeklődnek.

A Szentábrahámi pihenő javára történt adakozások közlését minden érdeklődő a hivatalos rovatban megtalálhatja. Ebből a közleményből kitűnik, hogy egyesek nagyon is megértették a nagy gondolatot, amely e cél mögött rejtőzik. De még sok név hiányzik, akik valóban adhatnának erre az égetően szükséges intézményre. Ismételten kérjük azokat, akik felhívást és befizető lapot kaptak, ne sajnálják azt a néhány fillért, pengőt s küldjék el erre a valóban szép és nemes célra. Az unitárius jövőről van most szó!

Meghívó. A Bölöni Farkas Sándor iparosok és kereskedők köre f. évi március 24-én megtartott választmányi ülésén az elnökség a választmánnyal egyetértve a kör tagjainak a tagdíj hátralékát 1934. év végéig bezárólag eltörölte. Egyben f. évi április hó 28-án d. e. 10 órára a tisztújító közgyűlést az elnökség összehívta a következő tárgysorozattal: 1. multközgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. pénztári jelentés. 3. az egyesület további vezetésének megbeszélése. 4. az új tisztikar megválasztása. Erre a közgyűlésre nem csak a kör bejegyzett tagjait, hanem az egyesület barátait és az érdeklődőket is szeretettel meghívja az elnökség és egyben elvárja, hogy minden iparos és kereskedő tartsa szent kötelességének a közgyűlésen való megjelenését.

A kolozsvári unitárius kollégium vén-diákjainak találkozója. A kolozsvári öreg kollégium vén-diákjai május 11.-én d. u. 6 órakor a rákos-utcai Misszió Házban találkozóra gyűlnek össze, hogy lelküket megfürösszék azoknak az édesbus emlékeknek a fényében, amik a sorsverte magyar élet röggös utjain is végig kísérek minden öreg diákot, aki valaha a magyar-utcai kollégium ősi tradíció által megszentelt falai között tanult, álmodott és reményeket szőtt. — Erre a baráti találkozóra a rendezőbizottság a kollégium minden volt diákját, jó barátját ezuton is őszinte meleg szeretettel meghívja és elvárja. A találkozó közelebbi programja a napi lapok és a rádió útján fog közzététetni. Találkozó után egyszerű baráti vacsora lesz a tisztí kaszinó éttermében.

A kolozsvári kollegium történetének előfizetőihez. Hittestvéreink figyelmét föl hívtuk, hogy dr. Gál Kelemen ny. iskolai igazgató munkáját 10 P. előfizetési árban minél többen megrendelni szivgskedjenek mert, a munkának a megszerzése unitárius érdek és kötelesség. Csonka-Magyarország területén az előfizetések a budapesti egyházközség lelkészi irodájába küldendők. (V. Koháry-utca 4. sz.)

Meghívó. A Nőszövetség április hó 28-án (vasárnap) délután 5 órakor a Koháry utcai templomban tartja közgyűlését.

„Utazás Észak Amerikában“. Ezzel a címmel jelent meg két kiadásban Bölöni Farkas Sándor nagyhirű könyve 1834-ben, illetve 1835-ben, ezelőtt száz esztendővel. A 19. század egyik legnagyobb sikerű magyar könyvét unitárius ember írta s ezzel elnyerte az Akadémia nagydíját, a 200 aranyat. Kolozsvári unitárius testvéreink újból kiadják e könyvet harmadik kiadásban. Egyszerű kiállításban 1 P 60 fillér, famentes papíron 4 P az ára. Aki szereti a könyvet s szereti az unitárius mult szépségét, az megveszi. Előjegyezni lehet a lelkészi hivatalban, vagy lapunk szerkesztőjénél.

Könyveket kér a Misszióház. Az Unitárius Misszióház, egyrészt az ifjuság, másrészt a hivek számára egy szak, illetve közművelődési könyvtárt létesít. Felkérjük unitárius testvéreinket, nézzenek szét könyvtáraikban s nélkülözhető könyveiket sziveskedjenek a Misszióház számára adományozni, ahol azoknak sokan nagy hasznát vehetik. A könyvek elszállításáról a Misszióház készséggel gondoskodik.

Irodalmi est a Bethlen Gábor körben. Szépen sikerült irodalmi estet rendeztek rákos-utcai Misszióházunk gyülekezeti termében március 25-án a Bethlen Gábor kör főiskolás tagjai. A műsort *Gönczi Sámuel* elnök szavai vezették be. Utána *Tibai Takács Erzsébet* zongoraművésznő szerzett nagy sikereket pompás játékkal. *Molnár Mihály* a kör ifju költőjének versolvasása után, *Förös Gyula* a kör irodalmi alelnöke tartott gondolatkelő előadást „Megyek az utcán“ címmel. Az ifjuság életének szomorúsága, hősies lemondása és egybe nagy szerelme a magyar föld iránt, jutott kifejezésre az előadásban. „Messzi világbarangolások kelnek utra lelkünköl, de odakint messze, ott is törvényesülni fog rajtunk az Ady-axioma: kihajított, eldobott ködarabként megint csak visszahullunk

dezuhanunk erre a földre, ha ápolni nem tudott, legalább eltakarjon! Értünk üzen majd a tömegsirokból az édesapánk, kinek utolsó medáliáját, elesett vitézek korhadtt fakesztjét megirigyelte a föld s kitűzte a maga mellére! E drága csontok foszforeszkáló szétfoszlása egyszer majd csillagként kigyul s utat mutat nekünk hazafelé!'' Így mondta előadásában, amelyet a közönség nagy tapsal jutalmazott. *Ferenczy Zoltán* énekszámait *Kossovich Pál* kísérte zongorán, valamint *Pogány László* hegedűjátékát is. *Tasnádi András* a Magyar Színház tagja Ady verseket szavalt nagy hatással. Zárószót *Moravszky András* mondott.

A Bethlen Gábor kör irodalmi estjeit olvasóközönségünk figyelmébe ajánljuk.

Dr. Zsakó István főorvost, az angyalföldi elme és ideggyógyintézet kiváló igazgatóját az egészségügy terén kifejtett nagy érdemeiért a kormányzó *egészségügyi főtanácsossá* nevezte ki. A jól megérdemelt kitüntetéshez szívünk egész melegével gratulálunk s a kitüntetettnek Istentől megáldott további jó munkát kívánunk.

A **Szent László téri gyermekistentiszteleti csoport** meghatóan nyilvánította részvétét kis társuk *Torday Gizella* elhunytá alkalmából. Mivel a temetésen nem vehetett részt a növendék sereg, azért saját elhatározásukból gyűjtött fillérekkel koszorút vettek és a gyermek istentisztelet után kimentek a temetőbe s ott egyházi énekkel imával és *Németh Juliska* megható beszédével áldoztak kis társuk emlékének. Az imaszolgálatot *Ujváry László* csoportvezető testvérünk végezte. Legyen áldás a fiatalon elköltözött lélek álmain.

Gombos Ödön a Szt. László reálgymnázium VII. osztályának tanulója, *dr. Gombos János* ócsai főjegyző fia kiváló előmenetelért a Vallás és közoktatásügyi minisztérium évi 200 P-ös tanulmányi ösztöndíját kapta meg. Örülünk, ha unitárius ifjaink ilyen kitüntetésben részesülnek.

Erdélybe küldött levelek címzése. Budapestről és általában Csonka-Magyarországból Romániába küldött leveleken a helység megnevezése csak *románul irandó*, mert a román helység mellett a magyar néven való jelzés miatt a levelet egyáltalán nem kézbesítik. Tehát tilos: Cluj—Kolozsvár; Targu-Mures—Marosvásárhely stb. Tiszán magyar helységnévvel való címzést még kevésbé kézbesítik.

Érdekes adatok könyvtárosunknak 1934. évi jelentéséből: Iktatóra érkezett 173 ügyszer. Kölcsönvettek az Unitárius Könyvtárból 1934. év folyamán 62 esetben 149 drb könyvet. (Ebből 36 kölcsönző, 96 drbbal a Leányegylet forgalma.) Leltározott összesen 1000 mű. Az év folyamán 35 ajándékozó 393 drb könyvet és 43 évfolyam folyóiratot adományozott 380 P értékben. Év végén a könyvtárban cca 8620 drb könyv volt, mintegy 8100 P-gő értékben. A *Segélykönyvtárból* ingyen hittankönyvet kapott 199 szegény tanuló. Évfolyamán a könyvtárt mintegy 540 hívünk és más felekezeti látogatta meg. Vidéki egyházközségeinknek ajándékba küldöttünk 300 drb könyvet. Iratmisszióknak 542 drb könyvet adott el az év folyamán. Év végén a *Könyvtár* kézipénztára 141 P 23 f. bevétellel és 156 P 90 f. kiadással, az *Iratmisszió*: a) kézipénztára pedig 457 P 13 f. bevétellel és 423 P 43 f. kiadással zárta le; ezenkívül b) a M. Kir. Postatakarékpénztárban 254 P 19 f. betét van, de úgy ennek javarésze, valamint

az Ö. K. H.-nél külön takarékpénztári könyvvel elhelyezett 312 P 91 f. a kolozsvári Iratterjesztő Bizottságé. Ezek az adatok eléggé indokolják azt, hogy egyházunknak ezen szépen fejlődő intézményei hűveinknek fokozottabb érdeklődését megnyerje.

L. Gy.

Ajándéku husvétra, születés, v. névnapra, konfirmációra s más családi emlékül is legalkalmasabb az *ima- és énekeskönyv*. Igen szép kivitelben, olcsón kaphatók Iratmisszióknál. Megrendelésre postán is elküldjük. (Cím: Unitárius Iratmisszió, Budapest, V. ker. Koháry-u. 4. sz. I. em.)

Erdélyi rokonainknak, vagy szülőföldünk szegény tanulóinak helyzetét ismerve, küldessünk nekik Iratmisszióknak utján vizsgái jutalmul ima-, énekes v. más hittankönyvet. Biztosan megkapják a megajándékozandók, mert Iratmisszióknak a Kolozsvári Iratterjesztő Bizottsággal küldött el a megadott címre. Bővebb felvilágosítást szívesen ad Iratmisszióknak: Budapest, V., Koháry-u. 4. sz. I. em. (Személyesen: csütörtökön 5—7-ig, vasárnap 12—1-ig.)

Könyvtárunk egy állandó helyettes könyvtárost keres, aki szerény tiszteletdíj mellett csütörtökön 5—7-ig és vasárnap 12—1-ig állandóan megjelenhetne a könyvtárban.

Iratmisszióknak által megküldött f. évi naptár árát még többen nem küldötték be. Szíveskedjenek beküldeni, hogy a személyre szóló sürgetéssel költséget ne okozzanak. (Csekkszámunk: 4529. M. Kir. Postatakarék, Budapest.)

Szegény tanulóink, akik a folyó tanévre a Segélykönyvtárból ingyen hittankönyvet kaptak, azt legkésőbb a hittanvizsga alkalmával adják vissza, mert különben megkárosítják a Segélykönyvtárt, már pedig az hálátlanság volna, amit jó unitárius nem ismer!

Vidék.

A **Brassai Sámuel ifjusági egyesület szegedi fiókja** az unitárius hűvek közötti barátság ápolására március hó 9-én teás összejövetelt tartott. Az estély megrendezése elsősorban *dr. Gyulai Zoltán* elnök érdeme, ki épen ez idő alatt betegsége miatt nem vehetett részt az ünnepélyen. A házi gazda szerepét *dr. Geley József* egyetemi professzor vállalta, ki meleg hangon üdvözölve a megjelenteket az estélyt megnyitotta. Azután *Darkó Béla* budapesti misszióházi s. lelkész tartott előadást az angol unitáriusokról. Énekelt Mózesné Junker Klára igazi művészettel. Vallásos költeményeket adott elő *Geley Judit* szép sikerrel. Az ünnepélyt bezárta és szeretettel üdvözölte a szegedi Brassai Sámuel ifjusági egyesület első sikeres megmozdulását *dr. Szabó Elek*, budapesti Brassai egyesület elnöke.

Dr. Csiki Gábor látogatásai Egerben. Háromszor járt hivatalos minőségben *dr. Csiki Gábor* lelkész Eger történelmi városában. Mind a három emlékezetes marad úgy a vendégre, mint a vendéglátó Eger protestáns társadalmára nézve egyaránt. Eger jó példát adott az egész magyar protestáns társadalomnak. Reformátusok, evangélikusok és unitáriusok közösen építettek maguknak az érseki székhelyen templomot. A templomavatáson *Józan Miklós* püspöki vikárius is résztvett. A templomban, amelynek homlokzatán hit, remény és szeretet jelszóval ott van a kereszt is, reformátusok, evangélikusok és unitáriusok egy hittel, egy reménységgel, egymás iránt való kölcsönös szeretettel imádják mindnyájuk szent Atyját, az örökkévaló Istent s hallgatják

az ő szent ígét. A testvériség érzete s a magyar sorsközösség tudata szívünkben olyan erős, hogy hittételeink közöttünk megosztást csinálni nem tudtak. Ugy tartjuk, hogy különbözhetünk mi, — ha a dogmákat fessegetjük egymástól sok mindenben, de Isten és a haza szeretetében s a Jézus Krisztus erkölcsi tanítása iránt való hűségben egyek vagyunk, egyek kell, hogy legyünk mi magyarok mindnyájan.

Az egri gyülekezet presbitériuma 1933 június hó 11-re istentisztelet tartására hívta meg dr. Csiki Gábort. Ez volt az első unitárius lelkészi szolgálat az érseki székhelyen. Egyrészt az unitárius név ujszerűsége, másrészt a lelkész személye olyan nagy gyülekezetet vonzott a tágas templomba, hogy annak minden szöglete szorongásig megtelt. Volt a gyülekezetben nemcsak protestáns, hanem előkelő társadalmi állású katolikusok, sőt zsidók is.

Másodszor a múlt évben, július 1-én Paulik Béla református lelkész beiktatására jött Egerbe. Ebben az évben, január 27-én ismét dr. Csiki Gáborral imádkoztak az egriek s az ő ajkáról hallgatták a szent ígét, miket egykor Jézus az ő csüggedő tanítványainak mondott: „Bizzatok, én meggyőztem a világot“. Az imádság és a szent íge hallgatásának áldott áhítatában a templomot zsufolásig megtöltő és könnyekig meghatódott gyülekezet elfelejtett mindent, csak egy érzés vett erőt a szíveken, az, hogy egy a mi Istenünk, testvérek vagyunk, magyarok vagyunk, kik csak együtt állunk vagy bukunk a lét nagy harcában.

Bárcsak minél több ilyen istentiszteletben lehetne része a magyar társadalomnak. A magyar testvéri sorsközösség érzetét semmi annyira meg nem erősítheti, mint egy-egy ilyen istentisztelet.

Dr. Lipcsy Péter főgondnok, közjegyző és kormányfőtanácsos, igazán a szívünkben szólt, mikor dr. Csiki Gábornak az Isten dicsőségét s a magyar nemzet javát előmozdító gyönyörű szolgálatát könnyekig meghatódottan köszönte meg.

(Egy egri magyar, aki nem is unitárius).

Erdély.

Egyházunk parlamentje, a főtanács március 31-én vasárnap nyílt meg ünnepélyes keretek között Kolozsvárt. Ez a főtanács mérföldjelző kő egyházunk történetében, amint azt nekünk Kolozsvárról írják. Tárgyalásairól és végzéseiről lapunk következő számában hozunk kimerítő tudósítást.

Dr. Szathmáry Miklós szindi unitárius lelkész az idén töltötte be lelkészi szolgálatának negyedszázados évfordulóját. Ebből az alkalomsól hívei és tisztelői a szeretetnek és a ragaszkodásnak számos jelével árasztották et. A jubileumi istentiszteleten Lőrinczy Dénes tordai esperes mondott imát és Szent-Iványi Sándor teol. tanár hirdette az ígét. A jubilánsnak dr. Boros György püspök pásztorlevélben áldást és üdvözlést küldött. Lelkésztestvérünket az Isten tartsa meg gyülekezete javára még sok-sok esztendeig!

A brassói templomépítés. Amint lapunk olvasói előtt ismeretes a múlt esztendő folyamán megkezdett templomépítést Brassóban a román kormány betiltotta s ezáltal óriási anyagi és lelki

kárt okozott az egyházközségnek. A betiltás okán azt hozták fel, hogy a templomtelek utca-nyitásra szükséges. Brassó város tanácsa most az eddigi 1094 m² nagyságu telek helyett a város egy más helyén 2500 m² nagyságu területet ajánlott fel azzal az engedéllyel, hogy a templomépítésre nem szükséges területet az egyházközség eladhatja, hogy ezáltal multesztendei kára megtérüljön. A visszamaradó területen a brassói egyházközség templomot és lelkészi lakást épített. A város határozatát a román minisztertanács már jóváhagyta s így rövidesen megkezdődhetik a templomépítés. Sokat szenvedett testvéreinkhez küldjük szívünk meleg üdvözlését ez alkalommal s kérjük Isten áldását az új templomra, annak épülő köveire és magasba nyuló falaira!

József János

nyugalmazott állami tanító és volt unitárius énekvezér hosszú szenvedés után 76 éves korában március 16-án Brassóban elhunyt.

József János az udvarhelymegyei Firtosváraja községben 43 évig volt a nemzet napszamosa és egyházunk tehetséges énekvezére. Ő volt Firtosváraja első hivatásos tanítója. 1925 szeptember havában vonult vissza az aktív tanítás teréről, de emléke és munkásságának szelleme továbbra is termékenyítőleg hat a kis székely faluban.

Dr. Kiss Elek teológiai tanár írja a Székelység mult évi decemberi számában: „A mi kulturmunkásunk ott fenn a Firtos alatt egyszerű, tiszta érzésű, szívből fakadt gyönyörű versekkel ajándékozta meg népét s azokat, akikhez eljutott írása. Olyan közvetlenül, könnyedén és tisztán énekelt dalaiban, mint a mező dalosa, a pacsirta. Tiszta szívből kacagott és kacagtatott tréfáival, székely góbéságaival“ Emléke sokáig élni fog egyházi énekeiben is, miket az új unitárius énekeskönyvbe is átvettek.

Nagy halottunkat „az ő jó és balsorsát hűen megosztó felesége mellé, kit 1932-ben vesztett el, — nagy részvét mellett temették el Brassóban, március 18-án. Benne édesapjukat gyászolják József Dezső rajztanár, festőművész Gyulán, József János székesfővárosi tanító és Izsák Domokosné Brassóban. Erdélyi ismerősei és mi egykori tanítványai a mesternek emlékét örökké őrizni fogjuk.

Máthé Géza.

Kölözést csukott, vagy nyitott kocsival megbízhatóan, olcsón vállal Kolozsi Károly (Sumpf L. ügyvezetője) VII., Dob-utca 10. Telefon 346-24.

Kertészeti iskolát végzett fiatal leány állást keres nagyobb gazdaságban v. háztartásban (kertészet, baromfitenyésztés, tejgazdaság szakmában.) Címe: Szép Margit Budapest, VI. Mohács utca 15. I. emelet 33.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNÁL V. k.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5—7, vasárnap 12—1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALEK FELÁRRAL.

Lelkeszi Nyugdíjalapra újabban adakoztak a következő buzgó atyáink: dr. báró Dániel Gábor és dr. Simon Mihály Pál 20—20 P, özv. dr. Héderváry Hugóné 10 P, Szolnoki atyafiak perselygyűjtése (III. 31.) 8 P, Szabó Sámuel—Gödöllő 3 P, Mikó István—Debrecen, dr. Nagy Béla—Szombathely, Csatkai Jenő—Sopron, Szolga Miklós, özv. Nyirő Gézáné és Jáky Nándor 2—2 P, Vajda András 1 P 50 f., dr. Bartha Andorné, Pécsi Albert és Barabás Irma 1—1 P, Ágoston József —50 f., Lőrincz Pál —40 f.

Fogadják a nemesszívű adakozók egyházunk hálás köszönését s példájuk szolgáljon buzdításul összes hiveinknek országszerte, mert a jövőt csak így tudjuk biztosítani lelkipásztoraink számára. Adjon mindenki tehetsége és szive sugallata szerint; és hozza meg *évről-évre* a maga áldozatát, hogy a korábban jelzett 100.000 pengő *8—10 év leforgása alatt* apránként egybegyűjtessék. A mi nagy nyomoruságunkban legyen legalább ez a vigasztaló momentum az ősi unitárius lelki erő teherpróbája! Irja be mindenki a nevét az Unitárius Lelkeszi Nyugdíjalap „*Aranykönyvébe*“.

Hitrokoni szives üdvözlettel

Bp. 1935. márc. 31.

Józan Miklós

lelkész-elnök, az Alap kezelője.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület elnöksége ismételtén köszönetet mond védnökeinek és barátainak, hogy évadzáró táncestélyünk alkalmával részint személyes megjelenésükkel, részint újabb adományaikkal egyesületünket célkitűzése eléréséhez közelebb juttatták. Sokan vannak még, akik védnöki adományaikat nem juttatták el hozzánk. Tudjuk, hogy igen súlyos anyagi gondok terhelnek mindenkit, de azért kérjük, hogy bármilyen csekély összeget is küldjenek be részünkre, mert még ezzel is sokat segítenek rajtunk. Folyó évi április 1-ig a következő adományok érkeztek be: Szánthó Ferenc tanító, György Vilmos ny. posta főigazgató, Mahler Sándor OTI aligazgató, Ujvári László sz. főtanácsos, dr. Kozma György kir. közjegyző, Gáthy Fülöp rt. igazgató, 10—10. P. dr. Nagy Lajos ügyvéd, Létay Gyula m. kir. főerdőtanácsos, Darkó Gábor, Rend Tihamér főállatorvos, Kovács Gábor ny. h. államtitkár, dr. Benczedy László bank tisztv. Gyöngyösi József tanító, Nagy Jenő cs. százados, dr. Mátyás Samu r. kapitány, dr. Zsakó Andor kir. törv. bíró, Csiki László gazd. akad. tanár, H. Harmos Árpád főmérnök, Belényessy Sándor ny. alezr. dr. Szentgyörgyi Ferenc orvos, Putnok László egyet. ny. r. tanár, dr. Simó Benedek állatorvos, dr. Kiss Jenő orvos, Mikó Lajos p. ü. tanácsos, dr. Gaál Jenő közíg. bíró, dr. Májay Dezső kir. közjegyző, Raffay Dániel ny. áll. p. igazgató 5—5 P. v. Bede Fazekas Ödön százados, dr. Kovács Károly orvos, Tóth Sándor főművezető, Gaál Kálmán főg. tanár, Lőrincz Dénes igazgató, dr. Gál Miklós m. kir. ezredorvos, Bpesti Unit. Egyházközség 4—4 P. Ürmösy Sándor alezr. 3-50 P. Árkosi Gyula cs. tiszt. h. Fejér Domokos ny. isk. igazg., vitéz dr. Lázár János min. titkár, Györfly Iván posta felügy. Kincses László lelkész, Horváth Kálmán gépészmérnök, özv. Nyirő Gézáné kuriai bíró özvegye, Sigmond Sándor áll. hiv. Kovács János százados, 3—3 P. László Domokos min. o. tan., József De-

zső tanár, Kertész János posta tisztv., Kelemen Jenő mérnök, Nyiredy Jenő m. tisztv. dr. Szilárd Zoltán orvos, dr. Supka Géza muzeumi igazg., László János máv. főfelügy. László Domokos min. o. tan., Vajda András rt. főtitztv., dr. Sándor Tibor s. fogalmazó 2—2 P. Csatkai Jenő máv. főtitztv. 1-54 P. Kiss Dániel tanító, Máthé Géza ép. mérnök 1—1 P. Estélyünkön felülfizetett: Wagner Gyuláné 5 P. Midőn ismételtén köszönetet mondunk a nemesszívű adakozóknak, kérjük azokat a Bátyainkat, akik április 1-ig védnöki adományaikat beküldötték és nevük a fenti felsorolásban nem fordul elő, értesítsenek erről bennünket T. i. közös folyószámlánk van és így megtörténhetett, hogy más egyesület részére könyvelték el adományaikat.

dr. Szabó Elek
elnök.

Az Unitárius Nőszövetség 1934. évi számadása.

A) Bevétel:

1. Áthozatal 1933. évről 10.75 P. 2. Egyházközség adománya 500.— 3. Amerikai adományok 10°/_o-a 60.— 4. Husvét perselygyűjtés 131.75, 5. Egyházközségi évi perselypénz maradvány 47.46, 6. Dec. 8. hangverseny összes bevétele 200.—, 7. Tagdíjak 148.50, 8. Varrógép használati díja 10.—, 9. Egyesek adományából 67.42, Visszatértett kölcsönökből 35.—, Összes bevétel 1210.88 P.

B) Kiadás:

1. Pénzsegélyekre 531.15, 2. Élelmiszersegélyekre 151.10, 3. Vasárnapi iskolások évzáró kiránd. költségei 11.25, 4. Vegyes kiadások 16.27, 5. Portóbélyeg 5.62, Dec. 8. hangverseny kiadásai 15.44, 8. Kölcsön 27.—, 9. Dec. 8. hangverseny jövedelméből karácsonyi kiadásra 184.56, 10. Egyházközség adományából és egyesek adományából karácsonyi kiadás 202.—, 11. Egyházközségi perselypénz maradv. karácsonyi kiadáshoz 47.46, 12. Átvitt pénzmaradvány 1935-re 19.03, Összesen 1210.88 pengő. Budapesten, 1934 dec. 31-én. *Barabás I.-né* pénztáros.

Az Unitárius Nőszövetség szegénygondozó alapjának (kiskönyvek) számadása 1934. évről.

A) Bevétel:

1. Áthozat az 1933. évről —.27, 2. Józan Miklósné könyvén 48.—, 3. Varga Istvánné könyvén 18.—, 4. Ajtai Kovács József adománya (postán) 12.—, 5. Nyiredy Erzsébet könyvén 27.—, 6. V. Nyiredy Gézáné könyvén 7.—, 7. Polgár Margit könyvén 7.50, 8. Barabás Istvánné könyvén 10.—, Összes bevétel 129.77 pengő.

B) Kiadás:

1. Pénzsegélyekre 47.—, 2. Élelmiszersegélyekre 15.84, 3. Kölcsönökre 16.—, 4. Portó —.20, 5. Karácsonyi akció élelmiszer segélyére 44.48, 6. Átvitt pénzadomány 1935-re 6.25, Összesen 129.77 pengő. Budapesten, 1934. dec. 31-én. *Barabás I.-né* pénztáros.

H o l	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V., Koháry-u. 4. (ifjusági)	12.	d. e. 11	Józan Miklós
" "	5, 19, 26	" "	Barabás István
" " (konfirmáció)	30.	" "	Barabás István
IX., Rákos-u. 3. (Misszióház)	5., 12.	d. e. 10	Darkó Béla
" "	19, 26.	" "	dr. Csiki Gábor
B., körzetekben:			
VI., Gömb-u. 53. el. isk.	12.	d. u. 4.	Barabás István
X., M. A. V. telep Prot. Imaház.	5.	" "	Darkó Béla
" "	19.	" "	Erdő János
C., Pestkörnyéken:			
Csepel—Templomtéri polgári iskola.	12.	d. e. 11	Erdő János
Kispest—Wekerletelep II. sz. el. isk.	12	d. u. 4.	Józan Miklós
Pszterzsébet—Erzsébet utca el. isk.	5.	" "	Erdő János
" "	19.	" "	Darkó Béla
Psztlőrinc—Áll. telep Kulturház	12, 26.	d. e. 11	Pethő István
Rákospalota—Máv. telepi iskola	5.	d. u. 4.	Barabás István
D., Vidéken:			
Debrecen—Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	5.	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
Füzesgyarmat (Békés m.) Unitárius templom.	5.	d. e. 9.	Józan Miklós
" "	26	" "	Darkó Béla
Győr—Kossuth-utcai ref. templom	19.	d. e. 11	Józan Miklós
Kecskemét—Ref. templom	12.	" "	dr. Csiki Gábor
Nyiregyháza—Evang. iskolák diszterme	26.	d. e. 10	Józan Miklós

N. B. Aláhuzott dátumokon **Urvacsoraosztás.** — Konfirmációi ünnep a Koháry-utcában május 30. (**Áldozócsüitoriók**) d. e. 11. Előző napon (V. 29. szerda) d. u. 4 órakor kikérdezés — előkészület a templomban. Oktatás a Husvét utáni vasárnapokon déli 12—1 a templomban. — Egyházi énekpróba minden kedden d. u. 6 ó. a Misszió Ház templomában (IX, Rákos-u. 3.)

Könyvek kötését

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelben, jutányos árban vállalja

TICHY REZSŐ

könyvkötő

IX., Mária Valéria-telep
61/359 b.

Levelezőlap hívásra jövök.

Szentábrahámi pihenőre befizettek: dr. Kozma enő 20 P-t, *Surányi János, Paulovics Károly, Gyarmathy Mózes, Rédiger Károly, özv. dr. Héderváry Hugoné, Borsosné Wendler Irma és Tanka Sándor* 10—10 P-t, *Rösner Valéria* 6 P-t, *Perczelné Kozma Flóra* leányegyesület, *Fekete Zoltán, Imreh Józsefné, dr. Mikó Miklós, dr. Gyulai Tibor, Kelemen Béla, György Vilmos, dr. Kiss Jenő, Kiss Irén és Jolán, dr. Tanka Dezső, dr. Havas Béla, dr. báró Dániel Gábor, Klein Géza, Ürmösy Gyula* 5—5 P-t, *Bartha Lajos* (február—márciusra), *Dimény Lajos, Häutler György* (szeptember—decemberre), *Fazekas Lajos, dr. Tiboldy Béla* 4—4 P-t, *Létay Gyula, Csatkai Jenő, dr. Barabás Zoltán, Havas Jenő, Orbók Sándor, dr. Koncz János, dr. Ujlaky Géza, Szende Gyula* 3—3 P-t, *Katona Sámuel, özv. Somogyi Béláné* 2.50 P-t, *Pethő István, Ujváry László* (mindkettő februárra), *Sigmond Elek, dr. Nagy Béla, Paustpertl Károlyné, Rédiger Ödön* (I. részlete), *Burján Ferenc* (I. részlete), *Fodor Béla, Hovranek Lajos, ajtai Kovács József, Miklós Ferenc, Páll Mária, id. Rédiger Béla, Szász Gerőné, Turmaly László, Vajda András, Gyöngyössy Sándor* (I. részlet), *Kereső József, Nyiredy Andor, Ágoston J., Blauer Jenő, dr. Csiky Gábor, Papp Mihály, dr. Sándor Tibor, Dinóry Károly, dr. Sükösd Jenőné Rédiger Elemér, dr. Májay Dezső, Barsi János, Jáky Nándor, Gadó István, Rafaj Dániel, Hackler Artur* 2—2 P-t, *Sztankócy testvérek* (január—márciusra), *Biró Endre* (január—márciusra), *Jáky Nándor, özv. Sámy Lászlóné, özv. Nádler Jánosné* 1.50—1.50 P-t, *Ferenczy Miklós, Irsai testvérek* (márciusra), *Boncza Ferenc, dr. Lévay Györgyné, Várady Béla, vitéz Bertalan Árpád, vitéz dr. Lázár János, Palatba József, dr. Biró Lipótné, Csépi Sándor, Darvas László, Romeiser Lászlóné, Ágoston József, Berkes Imréné, Kiss Sándor, Nagy Pál, Patkfalvy Sándor, dr. László Jenő, Schey Ernőné, Nagy Ferencné, dr. Adorján Gyula, Rend Tihamér* 1—1 P-t, *Migray Dániel* (szeptember—októberre) 70 f, *Veres Pál* (február) 60 f, *Fodor László* (január) 60 f, *Koncz Judit, Weisz Ibolyka* (január) 60 f, *Bartalis testvérek, Csueri testvérek Ujházi Soós Attila* (mindhárom február) 60 f, *Izsó Livia* (márciusra), *Bálint János, Harth Árpád, dr. Fejes József* 50—50 f-t, *Fodor László* február 40 f, *Zapomel Gizella, Bozóky Lea*, (mindkettő márciusra) 30—30 f-t, *Farcádi Zsolt*, (február) 30 f, *Nemes Mária* (márciusra), *Gáspár Annus és Ilonka* (február) 30 f, *Pál István, Kepes Adám és András* (mindhárom márciusra), *Rónai Mária* (február—márciusra), *Balog Károly* (márciusra) 20—20 f-t, *Gáspár Nori és Ilonka* (mindkettő január) 10—10 f-t. 300 drb konferenciás levelezőlap (10 drb á 6 fill.) 1 P 80 f, kiegészítésül 60 f, összesen 321 P a legutóbbi összeget hozzáadva eddigi gyűjtésünk 632 P.

Szentábrahámi pihenőre megajánlók: évi 20—20 P-t *Burján Ferenc és Gyöngyössy Sándor*, évi 24 P-t *Rédiger Ödön*, havi 50—50 f-t *Fodor László és Weisz Ibolyka*, havi 10—10 f-t *Gáspár Nori és Ilonka*.

Dr. TIHANYI
GYÖRGY

fogorvos rendelője
Budapest, IV., Pro-
hászka Ottokár-utca
8. szám — Ren-
del: 2-1/2 és 3-6.
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény.
ugyanott kozmetikai rendelés